

Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

"!5Skolsk hldka. Nvtva ve kole..."

Liczba stron oryginału

4

Liczba plików skanów

5

Liczba plików publikacji

5

Sygnatura/numer zespołu

TR 031.081

Data wydania oryginału

1910

Projekt/Sponsor digitalizacji

Dofinansowano ze środków WPR Kultura+

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NARODOWY
INSTYTUT
AUDIOWIZUALNY

KULTURA+

Školská hlídka.

Návštěva ve škole.

II.

— „Styl je člověk“. Sloh je člověk. Tak zní francouzské přísloví, naznačující, že sloh jest a má být osobitý, že má být vlastností určité osoby, že má osobu charakterisovat, že má osobnost tvořit. „Styl, sloh jest člověk“.

Užívá-li se toto přísloví především o knihách skutečných spisovatelů, není tím řečeno, že nemůže se mluvit o slohu také u obyčejných smrtelníků, kteří jenom vypravují ústně a jen tu a tam nějaký dopis a pod. napíší. I prostého člověka charakterisuje sloh, jehož užívá, a dále — i prostí lidé dovedou rozpoznávat různé druhy slohů. Mají rádi některé spisovatele právě pro jejich sloh, jiné z téhož důvodu nemilují. Nejde jen o to, je-li prostým čtenářem sloh „lehký“ nebo „těžký“. Jde také o jejich názírání co do vnější krásy slohové. Lidé svoji libost a nelibost vyslovují ovšem bez literárních názvů, říkajíce prostě: „Ten to umí složit!“ nebo „Ten neumí to podat.“ Zvláště můžeme pozorovati, jak návštěvníci schůzí, bez ohledu na vnitřní obsah, pronášejí své desky o slohovém vnějšku řeči. Jest mezi našimi lidmi mnoho takových, kteří vyhledávají určité řečníky, jdouce za nimi ze schůze do schůze, právě pro slohové stránky jejich řeči.

A jest tím podivuhodnější, že lidé obyčejné sami jen málo mají slohovitosti ve svých řečech; a kdybychom přehlíželi řeč, která v denním životě jest vždy kouskovitá, zarždí nás, že lidé většinou nedovedou se dobře a obstojně vyjádřit slohově, píšou-li něco. Lze však douhat, že příští generace budou na tom lépe. Jest jistě žádoucí, aby vzdělaný občan dovedl své myšlenky vyjádřit ústně i písemně. Nové proudy ve vyučování slohovému docílí jistě lepších výsledků, nežli dosaváde.

Se slohem jest tomu jako s kreslením, které jsme pozorovali při první návštěvě ve škole. Učilo se, učilo, mrtvé se učilo, aniž se přihlíželo k tomu, má-li v sobě vyučovací způsob opravdovou moc docílit výsledků, aniž se probouzelo nitro žákovy. Při starém kreslení tabal žák tužkou od tečky k tečce, při „starém slohu“ nupodoboval šablony, nijak se duševně nezajímaje o to, o čem vypravuje. Slohu se vyučovalo podle forem. Ukázeme to na všem známém příkladu. V bajce „Pes a kus masa“ se vypravuje, jak pes drží v hubě kus masa uviděl ve vodě jiný kus, chtěl jej uchopit, otevřel tlamu, upustil svůj kus a neměl nic. Učitel přednesl tuto bajku, třeba nakreslil i scenerii, žáci opakovali a napsali. Vyšší schopností bylo nahradit psa v bajce holubem nebo jestřábem, letícím přes vodu. V podobných bezduchých formách se vyučování slohové pohybovalo. Neprotouzelo žhavé zájem dítěte, nenabádalo je myslit a cítit, neponoukalo je, aby se vši živosti účastňovalo se vyučování, než dalo, aby dítě vyneslo něco ze své duše a myslí. Tak je možno, že lidé několik let po školní docházce nedovedou napsat dopis aspoň tak ve větech, aby byl dost srozumitelný. Vyučování slohové bylo mrtvé, a mrtvé mělo výsledky.

Dlouho se hledaly nové cesty. Vykoupením bylo pokračující poznávání dětské duše. Nové směry musely jít zrovna po opačných cestách, nežli staré. Musely odvrhnouti formy, musely získati žákův zájem, duši a mysl, připoutat jej k vyučování, žádat u něho, aby vynášel ze své myslí a ze svého nitra droby svých zkušeností a poznání. Látkou pro vyučování slohové musel se státi život žáků, život sám, dětské zábavy, příběhy, nehody, pozorování, poznatky různé nasbírané, a obklopující příroda. Kde se tak stalo, nastal utěšený obrat. Místo forem nastoupila do třídy pestrost. Pošechněte, jak padesát dětí napsalo padesát obrázků, každý má něco svého, každý se něčím líbí. Ten napsal, jak husy pásal, ten jak se housata líhla, onen o psu, jiný o vlašťovkách a vrabcích, ten zase o splešených koních, tam o vycvičené opičce atd., každý o některém zvířeti. Co takových ucelených kousků se do roka ve třídě napíše! A jak pěkných! Kdybyste na večerní besedě četli třeba hodinu slohové práce svých žáků, vydržíte poslouchat se zájmem. A podíváte se, jak mnoho jest schopností ve vašich dětech, schopností, o nichž nemáte ani tušení. Poznáte, že vaše dítě má celou svoji duševní dílničku, porozumíte mu, a budete mu potom jistě mnohem blíže nežli dosud.

Jest nad možnost, abychom tu otiskovali nějakou pestřejší ukázkou ze slohových žákovských prací. Aby ale bylo dobře rozumět článku, uvedeme příklad, jak připjat jest nové vyučování slohu k životu dětí. Dvanáctiletá žákyně III. třídy trojtrídni školy napsala (bese změny a opravy): Moje příhoda. Jednou odpoledne po vyučování šla jsem na led. Na břehu stál P. a volal: „Ze nepřijdeš přes ten led na břeh?“ Já mu odpověděla: „A že jo!“ A šla jsem. Sotva jsem udělala tři kroky, spadla jsem do vody. Hned jsem volala na bratra: „Františku, pojď mě vytáhnout!“ Bratr přiskočil a počal mne tahati, ale nemohl mne vytáhnout. To přiskočil ještě jeden hoch, a tahali mne oba. Konečně se jim podařilo mne vytáhnout. Plácky ubírala jsem se domů. Za mnou šli hoši, a smáli se mi: „Jé, jé, vona se skoukala!“ Doma jsem výprasku neušla. Jiná dívka napsala nedávno o jare: Letos dostavilo se k nám jaro nečekaně brzy. Slunce usmívavě kráčí po své dráze a svým teplým dechem vábí ven nemocné i zoravé. Skřiváci vznášejí se vysoko k obloze a opěvují krajinu. Také špačci se k nám vrátili a veselé vyzpěvují na budou. Les šumí jarní písní a do této písni dýchá vonná fialka. Tráva zelená se po me-

zích. Tamto na zlaté korunce podbělu vyhlívá se bronček, jinde na sedmikráse odpočívá motýl. Rolníci připravují svá pole k osetí. I malé chaloupky jakoby se usmívaly na nové jaro. Vše běží radostně a veselému jaru cvałem vstříc.

Takovýchto obrázků vznikne během roku ve třídě na sta; některé jsou prostým napsaným pozorováním, jiné tu a tam zaplývají slovem neb citem. Zvláště dívky rády takto zkrášlují své práce.

Abyste děti dovedly zapisovat droby svého života, musí se je naučit předem vypravovat ovšem, a vniknout také do řeči, článkovat řeč. Učí se tak zvláště rozmluvami, v nichž obrací se mnoho zajímavého dětského života. Na př. rozmluva napsaná hochem III. tř.: „Vašku, kam jdeš?“ „Do krámu!“ „Co tam?“ „Koupím si okurku!“ „Dáš mi kousek?“ „Dám ti kousek.“ „Půjdu tedy s tebou!“ Nebo jiná rozmluva, zachycená žákem velmi slabým: Václave! Kam jdeš? — Pro kostě. — Co chceš dělati s kostětem? — Smetu sáh a udělám si sněhuláka. — Tak mne zavolej, pomohu ti. — To víš, ale nezapomeň sebou vzít kousky uhlí na oči, nos, ústa a knoflíky! —

Zajímalo by vás, kdybyste mohli opravdu přijít do slohové hodiny a poslechnout mnoho takových prací, abyste poznali tu pestrost dětského života.

Tu a tam jest třeba, abyste pomohli svým dětem při hledání látky k jejich slohovým pracím. Potřebují někdy vědět, co stávalo před časy tam a tam, kdo bydlil na starém bradu, proč se někde říká „Na pís-kách“, jak se některá věc vyrábí a pod. Vysvětlíte dětem vše co nejlepe, aby mohly ony pak vytvořit co nejlepší obrázek, a vyžádejte si občas jejich slohový sešit, a čtěte si v něm a pozorujte, pokud jest o vašem dítěti pravda, že „Sloh je člověk“. —pl.

Učitelky venkovských škol mateřských, jež srazily se v mohutném středisku ve Spolku pro zájmy škol mateřských v Praze, obnovují svůj boj za zlepšení zoufalých poměrů existenčních. Marně dosud dožadovaly se spravedlivé nápravy svých neudržitel-ných nynějších platů. Byly většinou se svými požadavky pomíjeny. Platy učitelek na opatrovních a školách mateřských dosud upraveny nebyly. Zůstávají stále v téže výši či vlastně níže jako před 20—30 lety, kdy školy ty byly zakládány. Platy na tehdejší poměry byly slušné. Dnes je jinak. Všechny životní poměry se změnily, cena všech potřeb životních stoupla neobyčejně. Upraveny před lety platy učitelstva škol obecných a měštanských a i učitelky malých škol doufaly, že budou z nenesitelných poměrů hmotných vysvobozeny. Marně! Těch 100—200 K více, které některým přiznány byly, nemůže se přece vážně nazývatí úpravou platů? Později upravovány platy městským učitelstvem. Bylo požadavkem prostě spravedlnosti, aby pěstounkám upraven byl plat zároveň s těmito. Ale jen některé obce splnily povinnosti své k pěstounkám a těmto plat jako městským úředníkům upravily. Pěstounky úplí v hrozném postavení, které stává se nenesitelným. Z malých platů, chtějí-li čestně vyjít, dělají musí pravé zástraky. Prádlo, oděv, obuv, posluha, strava, byt, palivo, členské příspěvky, příspěvky na vlastenecké a dobročinné sbírky, časopisy, knihy, návštěvy vzdělávacích kursů, splácení do penzijního fondu, to vše tak vyčerpává jejich hmotné prostředky, že těžko bývá bídu zakryti, aby neutrpěl stav a postavení, jaké jsou nuceny zaujímat. Bylo by věrně na čase, aby pěstounkám upraven byl slušný plat, ne z milosrdenství zaměstnavatelů, ale z čistě lidské povinnosti a aby přiznáno jim bylo právo patřiti k některé kategorii a nenechávati je bez zastání a práv.

Věci veřejného zájmu jest, aby ve všech veřejných místnostech a hostincích vyloženo bylo „Právo Lidu“. O to pečujte všechny naše spolky a korporace především ve svých vlastních spolkových místnostech. Jak často nelze „Právo Lidu“ čísti v sídle spolků sociálně demokratických, zatím co ti-skový brak rozvěšen je po všech kou-tech! Jak mají se indiferentní seznámiti s vaší myšlenkou a prací?

Kladensko.

Kladno, 16. dubna.

Stavba dělnických domků. Pro dělnické domky, které budou se stavět pod dohledem a s ručením obce vyhlédnuto je již místo na polích od bývalého dolu „Amálky“ k Doberské silnici. Domek má stát 5300 K. Zároveň vstoupilo v činnost družstvo pro stavbu dělnických domků, založené našimi soudruhy, které má projektovanou zatím stavbu domků v Kročehlebach.

Důsledky průmyslové krise. Průmyslová krise téžce dolehla na Kladensko. Z hutí bylo propuštěno dělníků možno říci několik set, na dolech jsou omezeny šichty, u Pražské železářské a buštěhradské společnosti se pracuje 5 šicht, u společnosti státní dráhy jen 4 šichty v týdnu. Omezení práce znamená tolik, jako by bylo 3000 horníků bez zaměstnání.

Za úrazové pojištění horníků. V poslední době konalo se na Kladensko hojně schůzí, na kterých bylo mluveno o poměrech horníků a zvláště o úrazovém pojištění. Na den 8. května svolává re-vírní výbor „Unie horníků“ revírní konferenci do Dělnického domu v Kladně, kde bude v téže záleži-tosti jednáno.

K obecním záležitostem kročehlav-ským. Většina obecního zastupitelstva dává na javo, jakoby ji jednání oposice nijak nerušilo z klidu. Starosta svolává schůzi starého představenstva a ohla-šuje, že svolá i staré obecní zastupitelstvo. Uvidíme, jak to dopadne.

Pro lepší školství. V Libušíně svolali naši soudruzi konferenci všech místních spolků, obecního zastupitelstva a sboru učitelského, aby pojednáno bylo o místním školství. Jedná se hlavně o divčí měšťan-skou školu. Před třemi roky byla zřízena měšťanka chlapecká a dělnickým rodičům záleželo na tom, aby i děvčatům dostalo se lepšího vzdělání. Místní kate-cheta dělá si náladu v obecním zastupitelstvu, aby se mu postavila fara, což by zřízení měšťanky divčí od-dálilo. Na konferenci bylo usneseno žádat, aby zatím chodila děvčata do měšťanky chlapecké a aby co nej-dříve zřídila se samostatná měšťanská škola divčí.

Z českého severu.

V Teplicích, 16. dubna.

Postup klerikalismu. Místodržitelství za-kázalo ustavení skupiny vídeňského svazu volných my-slitelů v Novosedlicích.

Dráha ústecko-teplická bude letos vyplá-ceti 90 K jako dividendu na jednu akcii proti 110 K roku loňského. Původně stála jedna akcie 200 kor. a stoupající cenou a výnosností dráhy zbohatl na milio-náře kroužek prvních majitelů.

Z radosti nad vojančinou zastřelil se v Terešíně vojin 92. pěšího pluku Václav R.

Elektrickou dráhu z Ústí do Žirnice (Telnitz) na úpatí Rudohorí vystaví město Ústí n. L. nákladem 250.000 K; ke zručení výpůjčky zastupitel-stvo okresní povolilo 10.000 K ročně.

Dva přístavy labské budou zřízeny v Dě-díně a Podmoklech. Děčinský projekt jest označován jako konkurence projektu podmokelského, kde k zří-zení přístavu dán byl nejdříve počet.

Obec novosedlická koupila za 40.000 kor. stavební pozemky od jistě Paschkové ze strachu, aby se nedostaly do rukou českých. Před nedávnem byl z téže příčiny zakoupen jeden hostinec. Strach před českým nebezpečím zachvátili německé obce tak, že by stačilo zorganizovati na české straně poptávání po ce-nách jednotlivých objektů a Rossegráv fond by brzy praskl, platě majitelům domů a stavenišť dvojnásobné ceny. Již dnes tímto způsobem se četní německí mě-šťáci obohacují.

Všeobecné zdrazení bytů provedli maji-telé domů v Bilíně. Dle všeho se jedná o plánovitý postup těchto pánů na celém českém severu, protože i z jiných míst docházejí podobné zprávy.

Novou továrnu na výrobu šroubů a nýtů zřídí jedna zahraniční firma v bývalých míst-nostech zrušené textilní továrny Backové v Bohos-u-dově Krupce.

Třetí přednáška cyklu, pořádaného okresním výkonným výborem tepli-ckým, koná se dnes v neděli o 2. hodině odpolední v hostinci „U císaře rakouského“ v Trnovanech. O zá-kladech národního hospodářství bude přednášet řečník vyslaný Dělnickou Akademií v Praze.

Skupina „Svazu živnostníků v Praze“ ustavena bude dne 17. t. m. v Trnovanech.

Dělnická tělocvičná jednota v Mostě jest četnictvem vyšetřována, protože prý jest totožna se sekci mládeže. Dle všech známek se jedná o de-nunciaci.

Obuvnické dělnictvo v Teplicích se nachází před mzdovým bojem. Zítřka dne 18. t. m. bude jednati na veřejné schůzi o odpovědi společen-stva, dané na resoluci dělníků obuvnických ze dne 27. března.

Byt v domě „Národní jednoty severo-české“ v Krásném Březně, z něhož byl úředně na ulici vystěhován žadatel za českou školu soudruh Mařák, otec šesti dětí, jest dosud prázdný. Z toho je vidět, jak páni bratři onen byt nutně potřebovali. Uvedeme-li, že soudruh Mařák vzal do svého bytu ze soucitu sedmičlennou rodinu jiného žadatele za če-skou školu, vynikne teprve brutálnost vlastenců, jímž je správa domu „N. J. S.“ svěřena.

Persekuce českých rodičů v Cuk-mantlu nabývá opět většího rozměru. Posledně do-stali výpověď žadatelé za českou školu soudr. Kešler, obě. Šimek a Semerád. Hlavním machrem ve vypoví-dání jest košíkář Rössler, jenž jako předseda spolku majitelů domů stále stve členy spolku proti českým nájemníkům a do prázdných bytů hledá pomoci inse-rátů německé nájemníky. Posledně uvedené výpovědi českým žadatelům dali hostinský Richter, povozník a obchodník uhlím Gröschel a jistý Grünwald.

Z Podkrkonoší.

Hořice, dne 16. dubna.

Volby do okresní nemocenské po-kladny v Hořicích. Včera byly správou okresní nemocenské pokladny vypsány volby delegátů. Mají konati se buď písemně neb osobně dne 24. dubna. Volby do této pokladny vypsány jsou již po třetí. Po dvakráte byly při svém vypsání okresním hejtmantem řádně zastaveny, pro naprosto nezákonný způsob jejich vypsání. Dnešní správa pokladny vládne již déle než pět roků. Proti zákazu provedení voleb správa pokladny vždy rekurovala, protesty však byly zamí-tuty, což stalo se i nyní po druhé místodržitelstvím,

kteří aridilo během měsíce vyspání nových voleb. Dle všeho mohou místní soudruzi připravit se na starý způsob provádění voleb nynější správou pokladny, která všemožně se bude snažit za přispění národních dělníků i ostatních stran panství této uchovat. Jako minule dozajista i nyní použijí všichni národní dělníci všech jimi užívaných prostředků. Vydávání různých pamfletů, osobní napadání jednotlivců, špičení a podezírání naší strany budo na denním pořádku. Přirozené, že se voleb účastníme a žádáme naše soudruhy, aby ve prospěch strany pracovali a agitovali. Reklamační lhůta končí dnem 20. dubna, po této době listek volební se již nevzdá. Osobní volby konají se jak již uvedeno dne 24. dubna od 9. hodiny do 11. hod. dopoledne. Necht' není jediného soudruha, který by zde nekonal svoji povinnost.

O situaci na českém zemském sněmu referoval zde minulý týden zemský poslanec dr. Preiss. U výstupu řekl následující: Situace na českém zemském sněmu založena je na situaci rakouské, která zvláště od anexe Bosny a Hercegoviny vyvrstila více z poměrů zahraničních, než místních. Provedení všeobecného práva hlasovacího odstranilo fikci, že Němci zůstávají trvale vládnoucími v Rakousku a úsilím jejich je nyní uchovat u vesla rakouskou tradici byrokratismu. Budoucnost Rakouska není jen otázkou všeobecného práva hlasovacího, ale také otázkou zdemokratisování jeho správy. K odstranění hegemonie Němců je potřebný vzrůst mocného, dělního parlamentu, který by byl schopen vyřídit velké problémy sociální a hospodářské. Politika je reální mocí, jež počítá s tím, co je a s danými poměry, nesmí být kolísavá, neb ta nám vždycky nejvíce škodila. Nápadným zjevem při schůzích měšťáctva je, že jejich mluvčí, pojednávající o poměrech v českém sněmu, jen tak jako mimoděk zmiňují se o všeobecném právu hlasovacím, ačkoliv je zde jediným prostředkem ku změně zbankrotělých poměrů.

Obecně historická má dostatek vody, ale má tu vadu, že je silně železná. K odstranění této vady odhlasovalo místní obecní zastupitelstvo zřízení odlehčovací stanice, jejíž rozpočet stanoven na 40 tisíc korun. V téže schůzi bylo též usneseno, aby správa obce navázala společně s Hradcem Králové vyjednávání o společný postup s městem Libercem v záležitosti akce pro zřízení jednotného průvozu na tratích Turnov—Jičín—Ostrov—Hořice—Hradec Králové, což zvláště pro Hořice, které mají velice špatné železniční připojení, je dnes nepostradatelným. Všecky dosažené akce v tomto směru však selhaly.

V Lázních Bělohradě bylo v poslední době udáno více než 10 krejčovských živnostníků pro nepovolení živnosti. Poměry v tomto odboru jsou smutné. Mzdy dělníků pohybují se mezi 5—8 kor. týdně. Ještě horší jsou poměry šiců, které pracují za 7 až 10 K měsíčně 14 až 15 hodin denně. Není potom divu, když se takových poměrů nucením jsou tyto lidé stísnováni si samostatné živnosti, za což jsou od druhých živnostníků z konkurenčních důvodů udáváni.

Výchova mládeže.

Na popud zemského agitačního výboru mládeže svolána na čtvrtek 14. dubna porada činitelů na výchově mládeže účastnících. Porada tato, které účastnili se zástupcové odborových organizací, vyspělejší soudruzi ze řad mládeže a zástupcové korporací strany — pozvaní pak různí interesi z kruhů paedagogických, z nichž dostavil učitel se s. V. Beneš — měla zabývat systematické řešení problému tak velkého jako obtížného, jakým je výchova mládeže. Dlužno konstatovati, že první krok učiněn šťastně a že jemu budou následovati další.

Do předsednictva zvoleni soudruzi Pavel a Reiter. K referátu promluvil soudr. Em. Škatula. Týž pravil:

Důležitost výchovy mládeže uznává se všeobecně. Držíme-li se zásady, že uvědomění a výchova otvírá nám oči k našim cílům, pak z výchovného rámce nesmíme vyjmouti mládež, ba naopak u ní musíme počítati. Starý strom též se ohýbá. My dnes mládež organizujeme stejně jako soudruhy staré, protože kapitalismus stejně vykořisťuje starého jako mladého. Organizujeme-li mládež, pak ji musíme též vychovávat. V tom jsme si všichni jasní a shodni. Hůře tomu, jak mládež vychovávat. Nutno se ptáti, co činitelé na výchově mládeže účastní až dosud v této věci učinili. Co učinily sjezdy strany? Až do r. 1902 je organizování a vychovávání mládeže neustředěné a celkem náhodné. IV. sjezd strany doporučuje organizaci a výchovu mládeže, jak se tato dítí má, blíže nedefinuje; V. sjezd strany v Praze 1902 zřizuje zemské agitační komitě mládeže a doporučuje společný postup s Dělnickými tělocvičnými jednotami, aby mládež byla vychovávána a přitahována do odborových a politických organizací. Odborovým organizacím se doporučuje, aby dbaly sociální ochrany učňů. Sjezd plzeňský 1907 usnesl se na známém pevném organizačním řádu, v němž je výchova blíže označena takto:

„Zejména je nutno seznamovati mládež s programem a zásadami strany, priváděti ji do organizace politické a odborové, buditi v duších mladistvých dělníků pochopení pro zápasy třídy dělnické, vzbuzovati zájem k četbě listů a knih stranou vydávaných, podporovati všechny snahy a touhy po vzdělání, jakož i podporovati snahy Dělnických tělocvičných jednot, kterým se rovněž prohloubení třídního vědomí mládeže ukládá, vedle úkolů tělocvičných pečovati o řádnou výchovu ve směru naznačeném. Jinak náleží organizování mládeže

povinnost účastniti se činně při všech pracích v organizačních místních, dbáti pokynů a usnesení výkonného výboru místní organizace, které v každém případě provedeny býti mají.“

Že toto jest celkem úzké naznačení mezi výchovy a že přiblíženo je zde více k politickému než všeobecné výchovnému cíli, je samozřejmo. Proto dnes, kdy hnutí mládeže ubírá se po upevněných kolejích — volné sekce mládeže a dělnické tělocvičné jednoty — cítí se tím větší nutnost jednotného výchovného plánu a programu. Dokud nebylo pevných organizačních forem, nebylo volání po výchově tak silné. Náběh k plánovitě výchově mládeže učinil zemský agitační výbor mládeže, když konferenci pražské 22. srpna 1909 předložil poprvé výchovný program ne tak povšechný, jak by se myslelo. Jsou v něm důležité praktické pokyny, jichž nebude moci býti ani nyní opomenuto. Při výchově mládeže — praví se v onom programu — musíme vzíti zřetel k vypěstění určitého životního názoru, pak k výchově občanské a konečně k výchově příslušníka určité třídy a strany. Při výchově mládeže počneme stavět tam, kde škola přestala, ba namože budeme musít přestavovat, co škola zbudovala. A tento úkol není lehký, nýbrž nesmírně složitý a ztížený ještě tím, že nemáme dostatek paedagogicky vyškolených sil. Při praktickém provádění jakéhokoli programu nebudeme moci postupovati všude stejně. Nutno si uvědomiti a roztržiti pojem slova „mládež“. Zde bude nutno vymeziti různé hranice stáří asi takto: 1. Dítě, 2. školní mládež, 3. mládež v učení, 4. dělník po vyučení. Pro každou tuto etapu musíme přijít s jiným, t. j. stáří a chápání přiměřeným programem výchovy, který v konečném cíli bude souhlasným.

Nositeli výchovy mládeže nejdříve budou přirozeně vždy rodiče. A tu bude nutno s nimi vstupiti do styku. Školní mládež měla by býti tou měrou vychovávána, aby aspoň nomen byl hrot klamným kapitalistickým a mytologickým představám a aby dospívající školní mládež přinášela si do praktického života aspoň přibližně správné ponětí. Otázka výchovy mládeže školské ve smyslu socialistickém, která se musí dítí nanejvýše taktně a rozumně, bude zajisté spočívati hlavně v rukou rodičů; avšak zde by mohly organizace i tělocvičné jednoty značně přispěti pořádným her mládeže, slavností, výletů, jakož i pohádkových večerů, jejichž pointa spočívala by ve snadném, příjemném, názorném a zábavném poučení socialistickém. Získati literaturu pro mládež nebude nesnadno od té doby, co vychází speciální socialistický časopis „Jaro“, věnovaný dětem. V Anglii zřídily organizace tak zv. „Sunday Schools“, nedělní školy pro děti, v nichž se děti snadným způsobem poučují o různých otázkách socialismu.

Při vychovávání mládeže v učení budiž zásadou, aby výchova mládeže neležela se snad na úkor výchovy řemeslné odborné. To znamená, že učni má hleděti ve svém zájmu tolik odborných a řemeslných znalostí nabýti, aby se stal dokonalým dělníkem. Volného zbyvatelického času nechť využije k poučení a dovolené zábavě. Poučení, uvědomění a socialistické výchovy dostává se mu v organizačních mládeže, Dělnických tělocvičných jednotách, odborových a politických organizacích.

Všichni tito činitelé nechť postupují buď samostatně, buď po společné dohodě dle poměrů a okolností, při tom však nechť řídí se následujícími pokyny:

Budiž přiblíženo z počátku k výchově všeobecné, nežli se přikročí k socialistické. Určité období roční (čtvrtletí nebo pololetí) pravidelně konané debatní neb recitační večírky, přednášky a schůze nechť pojednávají o různých populárně zpracovaných themech z přírodních věd, historie, zeměpisu, cestopisu, literatury, rovněž zdravotnictví, při čemž budiž taktně pojednáno o zdravotně pohledu, o účincích alkoholismu, kouření a pod., budiž věnováno místo významu tělocviku a rozumnému sportu, pěstování společné výcházky a výlety na místa historicky nebo přírodně zajímavá; budiž předem opatřen jasný a pochoptelný výklad, vedme mládež k lásce k hudbě a umění, jež jsou kořením, radostí života; druhý oddíl (období) přednášek, večírků, schůzí budiž věnován rozhovorům o povinnostech a právech učně, o postavení a vyhlídce toho kterého odboru, v čem vězí jeho zubežnost, jak by mohl odbor zvzvésti, o postavení mladého dělníka, o zásadách kapitalismu a socialismu. Historie socialismu, souvislost s historií kulturní, ideová jeho proudivání, byly by zajisté vědeckou látkou k radě přednášek. V každém místě a každém případě měly by podobné přednášky vedené soudruhy staršími nebo vyspělými soudruhy mladšími tvořiti určitý celek, ve kterém se od všeobecného postupuje k speciálnímu a kde vše koncentruje se k myšlením socialistickým a proti falešným představám mytologickým.

Máme zde pak mládež po vyučení. To, co jsme uvedli v odstavci předchozím, mohlo by platiti i zde, avšak mladý dělník potřebuje již znalostí vyšších a také speciálnějších, takže předchozí program nutno doplnovati. Mladý dělník nechť poněmá jest o svém postavení, o třídě dělnické a jejím boji a o poměru strany sociálně demokratické k stranám ostatním.

Budiž při tom poukazováno, že svedené násilím nelze přesvědčiti, nýbrž poučením a myšlenkovou kvalitou, správností a propracovaností programu strany. Mladý dělník nechť veden jest záhy ke vstupu do organizací odborových. Budiž mu na svědomí kladen, aby se nestal stávkokazem a jinak poškozovatelem

společné dělnické věci. Mladý dělník již sám může se školiti ve veřejném vystupování jako organizátor, agitátor.

K tomu účelu měli by býti vedle schůzí, vycházek, besídek, přednášek a recitačních večírků pořádaný řečnické kursy, v nichž by mladí schopní lidé se školili. Necht' mladý dělník nabádán jest k samostatnému myšlení a studiu, jež nabude nejen čtením literatury svého jazyka, nýbrž i jazyků cizích; za tím účelem nechť nabádán je k učení se cizím jazykům, nejen k správnému ovládnutí jazyka mateřského. Konečně měl by býti mladý dělník poučován ve smyslu výchovy státní občanské a národohospodářské.

Když jsme takto vytkli co by se mělo činit, musíme z tohoto širokého problému vymeziti přece jen jaksi bližší cíle.

Mládež dnes vychovávají Děln. těl. jednoty, volné sekce při polit. organizacích, mnohé odborové organizace a také Děln. Akademie. Těžko sehnati přesná data, co se výchově děje. To však, co po ruce máme, svědčí o jednostrannosti a nedostatečném výchově. Výchova je roztržena, pracovník, že by je na prstech spočítal. Nebudeme moci řešiti celý problém najednou, nýbrž po částech, po etapách, přibližně vždy k nejnětějšímu a nejbližšímu. Děti a školní mládež budou si musít vzít na starost naše Těl. jednoty a Akademie, mládež v učení sekce a Těl. jednoty, opírající se o pomoc odbor. a polit. organizací, a mládež po vyučení hlavně naše odborové organizace. Bude se nám zabývat otázkou, zda není vhodno zřizovati učňovské besídky, abychom splnili úkol, který na naše bedra vložil sjezd, a abychom jej uvedli v harmonický soulad se zásadou: „Více výchovy, méně planého politisování“. Že na tento tak veliký úkol nestačí zemský výbor mládeže, že se bude musít práce rozdělit, k tomu názoru jistě dospějeme. Na základě společných porad, které touto schůzí zahajujeme, jistě dospějeme k pozitivním výsledkům.

Po tomto referátu rozvinula se debata, která přinesla řadu cenných pokynů. Soudr. Reiter klade váhu na výchovu v Dělnických tělocvičných jednotách, soudr. Šébl praví, že dýchánky, pořádané pro děti, dosud postrádají pevného programu. Ten bude musít vypracovat Dělnická Akademie. Je nutno, aby mládež scházela se v místnostech bez podávání alkoholických nápojů. Časopisy měly by zavést pro učně pravidelné hlídky; nelze stále jen politisovat, nýbrž uvědomovat. Není dostatek literatury pro mládež. Soudr. Frišman přimlouvá se, aby k výchově přibírána byla inteligence. Soudr. Hess stěžuje si do nazírání starších dělníků na mládež a doporučuje, aby odborové organizace poskytovaly učňům dobré knihy ke čtení. Soudr. Pospíšil klade váhu na mravní stránku a boj proti klackovitosti a nevychovanosti. Přeje si, aby v našem denníku, „Právu Lidu“, byla stálá hlídka mládeže. Soudr. Rosenberg slibuje nápomoc. Soudr. Haitman navrhuje pravidelné konání se takovýchto schůzí. Soudr. Bariánek promlouvá o výchově v rodině, ve škole a v učení a doporučuje získání přímého vlivu a styku s řemeslným dorostem.

Po doslovu referenta a doslovu předsedy porada skončena s přáním, aby příští schůze konala se co nejdříve a za účasti ještě větší.

Dopisy.

Z Velkého Oseka. V předvečer 1. května divadelní představení pořádané Dělnickou tělocvičnou jednotou. V neděli odpoledne ve 3. hod. tábor lidu v zahrádě p. Jos. Hampla. Za nepříznivého počasí veřejná schůze tamže. Referent z Prahy. Po táboru koncert a večer věneček.

Z Bráníka. Spolek divadelních ochotníků pořádá dne 30. dubna slavnostní Šubrtovo drama „Probuzení“ v hostinci „U Přemysla“ v Bráníku o 8. hod. večerní. Čistý výdělek ve prospěch cyklistického a tělocvičného klubu v Bráníku. Cený míst: I. místo 80 hal., II. místo 60 hal., III. místo 40 hal., k stání 30 hal. Lístky prodávají: Karel Poustecký, Husova ul. č. 43 a Petr Růt v Bráníku, Husova ul. číslo 63.

Z Liběče n. Vlt. Místní politická organizace uspořádá v den 1. května o 10. hodině dopol. tábor lidu v Liběčích u hasičské cvičirny, odpoledne akademii v hostinci „U Suků“. Začátek o 2. hod. Při akademii uvolil se účinkovati populární recitator-námělec p. Jožka J. Horák z Prahy. Sborové zpěvy přednese pěvecký kroužek skupiny kovodělníků. Vstupenky možno obdržeti u důvěrníků a v trafice v Liběčích.

Z Born (Hlidy). Místní organizace se usnesly na společné manifestaci s německými soudruhy. V předvečer 1. května uspořádán bude průvod městem s lampiony. Dopoledne 1. května česká schůze ve spolkové místnosti u A. Ranoalla. O 12. hod. sraz se soudruzi z české i německé schůze na náměstí. Čestní soudruzi pořádají v předvečer přátelský večírek, kde bude sebráno sociální drama: „Za práva a svobodu“.

Nebušíce. Politická organizace sociálně demokratická koná schůzi výkonného výboru z nutných příčin v neděli dne 17. dubna o 6. hod. več. u soudr. Karla Trčky. Dále v neděli dne 24. dubna koná se veřejná schůze lidu o 3. hod. odpo. v host. občana Antonína Vojtěchovského v Nebuších s programem: „O významu prvního května“. Žádáme soudruhy a soudružky, aby se do této schůze co možná v největším počtu dostavili a zveme všechny, kteří mají skutečný zájem o veřejný politický a hospodářský pořádek, aby do schůze přišli.

osnov měli k lepšímu při novém šlichterovi, kterému také platí jenom co sami chtějí. Nejtěže jsou na tom dělníci, neboť osnovy jsou tak mizerné, že s tím nemůže žádaty hnout a dělník tím přirozeně nic nevydělá. Správa továrny, aby obsadila všechny stavy, verbuje dělnictvo po okolních osadách a přijme každého, ať je to třeba dítě škoře odrostlé. Mladí podmistři mají královský plat 1 K 90 h denně, pár haléřů present, a k lepšímu mají, že musí přes metrický cent těžké vály nosit a přizemí po schodech až na půdu do prvního patra. Mistrům se zakazuje mluvit s dělnictvem.

Z Podmokel. Letošní manifestace 1. května provedena bude českým dělnictvem sociálně demokratickým následujícím způsobem: V sobotu v předvečer 1. května uspořádáno bude v Dělnickém domě v Podmolech divadelní představení. V den 1. května koná se o půl 10. hodině dopolední veřejná manifestační schůze na náměstí.

Nová umělecká výzdoba

českých příbytků!

Podepsané nakladatelství vydá v polovici května t. r.

nádherný obraz

EMILA HOLÁRKA

v barevné reprodukci

představující úchvatnou scénu z české historie:

Po bitvě na Bílé Hoře

Abychom umožnili svým příznivcům, kteří vždy včasným objednáním snahy naše nejvíce podporují, získání obrazu toho za levnější cenu,

**vypisujeme tímto
subskripci**

na I. a II. vydání jeho a nabízíme výtisky z I. vydání (první tisíc výtisků), které prodávati budeme

po vyjití po K 6.—

pánům subskribentům franko po K 4.—. Výtisky z II. vydání (druhý a další tisíc), které po vydání budou po K 3.—, poštou po K 3'20, budeme každému, kdo obraz ten obratem objedná a ne později

do 15. května t. r.

obnos předem nám poukáže, účtovat

pouze za K 2.—

poštou franko za K 2'20.

Později došlé objednávky

budeme vyřizovati

1276

jen za pínou cenu.

Nakladatelství B. KOČIHO v Praze,
Františkovo nábřeží č. 14 n.